СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLV. Ч. 240. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 15-го жовтня 1937. VOL. XLV. No. 240. Jersey City, N. J., Friday, October 15, 1937. THREE CENTS

РОБІТНИЧІ ЮНІЇ ПРОТИ РОБІТНИЧОЇ РАДИ

ДЕНВЕР (Колорадо). — Ціла низка бесідників виступала на конвенції Американської Федерації Праці з промовами проти Крайової Робітничої Ради, її окружних директорів та канцелярійних робітників, а потім конвенція ухвалила резолюцію, в котрій обвинувачує Крайову Робітничу Раду за ріжні зловжитки, як заходи ломати контракти робітників з підприємцями, відмовлювання робітникам права колективної умови та фаворитування Комітету Промислової Організації.

КОМІТЕТ ПРОМИСЛОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СОБІ НЕВДОВОЛЕНИЙ.

АТЛЕНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — У той самий час, як конвенція Американської Федерації Праці ухвалювала резолюцію, в котрій закидувала Крайовій Робітничій Раді попирання Комітету Промислової Організації, конференція юній, скликана Комітетом Промислової Організації, критикувала Крайову Робітничу Раду за те, що, мовляв, вона фаворитує юнії, зорганізовані на засаді звання.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ЗА БОЙКОТ ЯПОНСЬКИХ ВИРОБІВ.

ДЕНВЕР. — Конвенція Американської Федерації Праці ухвалила резолюцію, в котрій домагається від американського громадянства бойкотувати японські вироби.

Резолюція пригадує, що конвенція цеї організації в 1933-тім році ухвалила була резолюцію за бойкот німецьких товарів, а наступні конвенції поширили цю резолюцію на інші краї, в котрих панують диктатори.

ПІДОЗРІВАЮТЬ САБОТАЖ НА ВОЄННІМ КОРАБЛІ.

ВАШИНГТОН. — Рада розслідників, іменована адміралом Лігайом, прийшла до переконання, що ушкодження военного кружляка „Винсенз" були вислідом грубої невваги, або можливо навіть свідомого саботажу.

Рада ствердила, що корабель ушкоджено в цей спосіб, що хтось кинув у машинерію корабля якісь тверді предмети.

„Винсенз" належить до найновіших кораблів своєї кляси. Його будова коштувала 12 міліонів 277 тисяч долярів. Він почав плавати на морю дня 24-го лютого цього року й зараз на ньому відкрито ушкодження.

175 КАТОЛИКІВ ВИДАЮТЬ ЗАЯВУ ЗА ФРАНКА.

НЮ ЙОРК. — 175 визначних католиків Америки видали публичний лист у справі еспанської громадянської війни. Лист каже, що Франко врятував Еспанію від комуністичної диктатури.

Лист є відповіддю католиків на недавній лист американських протестантів проти Франка.

ЗАКИДАЄ ПУБЛИЧНО ЗЛОВЖИТКИ МІСЬКОМУ УРЯДОВІ.

НЮАРК (Ню Джерзі). — Ворен Диксон, молодий професор права в Нюарській Школі Права, котрий від кількох місяців розсліджував міські уряди, видав публичну заяву, в котрій закидає пятьом міським комісарам, котрих урядування покінчилося останньої весни, злочинний заговір, граблення міського скарбу та обманне й безправне видавання публичного гроша при закупні землі для міста Нюарку.

У відповідь на ці закиди міський посадник Еленстін каже, що закиди є вислідом політичного заговору.

ШВЕДИ СВЯТКУЮТЬ ОСНУВАННЯ ПЕРШОЇ КОЛЬОНІЇ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК. — Для відсвяткування 300-ліття заснування першої шведської кольонії в Америці до Америки їдуть 29 шведських учених на наукові відчити. Як один з перших приїхав д-р Сведберг, котрий за свої розсліди живої матерії, які дуже важні для боротьби людини з недугами, дістав був нагороду Нобля.

БАНДИТ ПРИЗНАЄ, ЩО ШАЙКА ВБИЛА 4 ЛЮДЕЙ.

БАНГОР (Мейн). — Далговер, член шайки Ала Брейді, „публичного ворога ч. 1", вбитого у вівторок поліцією під одною місцевою крамницею зброї, признався перед поліцією, що його шайка вбила підчас грабіжів 4 особи.

ПРОПАВ З КОРАБЛЯ.

НЮ ЙОРК. — З корабля „Монарк" по дорозі з Ню Йорку до Бермуди пропав у вівторок, як корабель був коло 100 миль від порту, Робертсон Гані, 31-літній адвокат. Один моряк зізнав, що він бачив, як Гані падав до води, але не бачив, чи Гані скочив, чи впав припадково.

ПРИДУМАЛИ МАШИНУ ДО СТВЕРДЖЕННЯ ТВЕРЕЗОСТИ АВТОМОБІЛІСТІВ.

На крайовім конгресі безпечности в Канзас Сиῖі демонстрував д-р Роло Н. Наргер, професор біохемії в Індіянськім університеті, придуманую ним машину для ствердження питання, чи людина заживала алькогольного трунку. Винахідник каже, що його машина така чутка, що як людина випила хочби лиш одну склянку пива, машина це відкриє. Винахід полягає в тому, що алькоголь забарвлює у відповідний спосіб ріжні ґази.

ДО СТОЛИЦІ КН. ОСЬМОМИСЛА.

В суботу, в день Успення Пресв. Богородиці, відвідаало Крилос знову коло 5,000 прочан з усіх сторін краю. Великий наплив народу був теж у неділю без огляду на непевну погоду, яка скінчилася дощем.

ГРІМ ПОРАЗИВ РИБИ.

Підчас бурі над устям Двини вдарив грім у ріку й оглушив багато риб, які виплили на поверхню води. Населення виловило їх руками.

СПАВ КОЛО НЕБІЖЧИКА.

Цвинтарний сторож у Калинові Великім почув у ночі якийсь зойк і хропіт, що добувався з трупарні. А що там лежав небіжчик Іцко Гриншпан, наляканий сторож побіг на поліцію і повідомив, що небіжчик ожив. До трупарні прийшли два поліцаї і 1 лікар. Відкрили наумерщину, якою було прикрите тіло і ствердили, що живим небіжчиком є син огородника, Андрій Топольський, який заблукав і замісць до дому попав до трупарні, де й положився біля небіжчика. Коли пробудився і побачив, що лежав поруч трупа, зімлів із переляку.

13,000 КМ. ПЕРЕГОНІВ ЗІ СМЕРТЮ.

В единбурській лічниці перевели недавно операцію, яка завдяки спеціяльним умовинам заслугує на згадку.

14-літня Евеліна Бері з Йоганесберґу в полудневій Африці виїхала в товаристві свого батька до Шотляндії, де мала піддатися важній операції. Мала пацієнтка стратила з причини якихсь комплікацій очного нерву зір. Вона не втратила його на завжди, одначе привернути зір могла їй тільки незвичайно важка і скомплікована операція. Операція була їй конче потрібна, бо вона могла урятувати їй теж життя. А так малій пацієнтці грозила в кожній хвилині смерть. Майже в останній хвилині, переїхавши 13 тисяч кільометрів поїздом, пароплавом і літаком, наспіла мала Евеліна до Еденбурґу, де їй перевели негайно операцію. Операція вдалась і мала пацієнтка відзискала не тільки зір, але врятувала теж життя. Опісля вернулася зо своїм батьком знов до Африки. Годиться при тім зазначити, що на кошти подорожі зложилися кілька громадян Йоганесбурґу, бо батько малої Евеліни не мав на те ніяких засобів.

МАЮТЬ СТАВИТИ МАЯК ДЛЯ ЗВЕЛИЧЕННЯ КОЛЮМБА.

Президент Рузвелт видав зприводу свята Колюмба заклик до населення Злучених Держав піддержувати приватними жертвами проєкт виставлення на честь відкривця Америки ювилейний маяк у Сан Домінґо, де причалили були до берега кораблі Колюмба. Памятник має мати вид похиленого хреста, який був зображений на вітрилах кораблів Колюмба.

КЛИМА МАЮТЬ СУДИТИ В МІНЕСОТІ.

Вінніпеґський суддя Донован рішив, що справу Івана Клима, фармера з Єондави, Ман., має судити суд стейту Мінесота. Суддя рішив видати Клима Злученим Державам.

Клим є обвинувачений, що вбив свого сусіда Онуфрія Мандзюка. Хох оба вони фармерували в Канаді, то вбивство сталося на території стейту Мінесоти, лише 34 і пів стопи на полудне від границі.

ТРАГІЧНА СМЕРТЬ 10 ХЛОПЦІВ.

У Кіркінтілоч, у Шотляндії, в шопі знайшли смерть десять молодих ірляндських хлопців, які прибули до Шотляндії на фармерські роботи. Всі вони були синами бідних ірляндських селян і що року приїздили до Шотляндії на кілька місяців, щоб там заробити трохи грошей і помогти своїм убогим родичам в Ірляндії. Згадані хлопці живцем згоріли в шопі. Вогонь стався в ночі, як хлопці спали.

ДИТИНА ЗВАРИЛАСЯ В КИПЯТКУ.

У дистрикті Блекстон, недалеко від Ґрендвю, Ман., 11-місячна дівчинка, Мадзік, упала до посудини, в якій варилася калина, і попарилася на смерть. Матери в моменті траґедії не було в хаті.

СМЕРТЬ ЗА ЯБЛОКА.

В Лятачі, пов. Заліщики, 20-літній Стефан Николин з пятьма товаришами вибрався до саду Омеляна Яремчука на крадіж яблок. Коли Николин перелазив мур, який окружає сад, Яремчук стрілив з рушниці грубим шротом. Від одержаних ран Николин незабаром помер. Душогуба арештували.

АТЕЇСТИЧНИЙ ГИМН.

Советський безбожницький союз оголосив конкурс на атеїстичний гимн з нагородами по 25,000, 15,000 і 10,000 рублів. Конкурс має такі вимоги: зміст пісні має бути перепоєний атеїстичним духом, причому пісня має бути легка до витчення напамять і до перекладу на чужі мови.

АРЕШТУВАННЯ.

У Крехівцях, пов. Станиславів, арештовано рідношкільних діячів Петра Коровайчука, Олексу Петрова та Олексу Дівнича. Арештовано їх у звязку зо слідством, яке ведуть у справі шкільного плебісциту з минулого року. Усіх відставили до слідчої вязниці.

УСТАНОВЛЕННЯ НАЙНИЖЧОЇ ПЛАТНІ ДЛЯ ЧОЛОВІКІВ В АЛБЕРТІ.

Міністер торговлі й промислу, Менінг, оповістив, що з днем 1-го жовтня ввійде в життя закон, який установлює найнижчу скалю платні для чоловіків. Буде вона виносити для досвідчених робітників 33½ ц. на годину. Значить, досвідчений чоловік буде діставати найменше $16 за 45 годин праці на тиждень.

Найнижча платня для тих робітників, що працюють 48 годин тижнево, буде виносити $16, а тих що працюють 51 годин тижнево, $17; тих, що працюють 54 години, $18.

Скаля платні для недосвідчених робітників і для малолітних (нижче 21 літ) ще не установлена.

Для урядовців по провінційних бюрах, що мають один рік досвіду в праці, найнижча платня буде також виносити 33½ ц. на годину. Тут будуть теж чотири скалі платні, відповідно до того, чи урядовець працює 45, 48, 51 чи 54 години тижнево.

Постанови згаданого закону, який був ухвалений у 1936 р., не відносяться до фармерських робітників і домашньої служби, як чоловіків так і жінок. Щодо жінок, то були деякі роки, коли була установлена для них найнижча скаля платні.

ЗАБОРОНИ ЧОРТКІВСЬКОГО СТАРОСТВА.

В останньому часі чортківське староство заборонило цілу низку українських імпрез. М. ін. заборонено окружний сокільський здвиг, що мав відбутися в днях 28. і 29. серпня, тому, що уладження проєктованої імпрези після заподаної програми „може загрожувати безпеці, спокоєві і прилюдному порядкові". Перед згаданим здвигом у Чорткові мали відбутися районові сокільські пописи, що мали стати переглядом сил на здвиг. Такі районові пописи були проєктовані у Скородинцях і Заболотівці. Одначе на оба пописи староство не дало дозволу „зе взґлєнду на безпеченьство публічне". На інші цього роду імпрези, повітовий чортківський „Сокіл" вже навіть не просив дозволу. — В половині серпня чортківське староство розвязало „Луг" у Павшівці за те, що впровадило в себе „цьвіченя войскове", навчало своїх членів „засад бойових" і „шермерки".

ЖЕРТВИ ГРОМІВ.

Обчислено, що на самій Виленщині згинуло цього року від громів 74 особи. А скільки людей вбили громи в інших сторонах!

РОЗЧАРУВАННЯ НА БОЛЬШЕВИКАХ.

В останньому часі вернулись до Польщі кільканацятьох інжинірів, техніків та інших фахівців, яких заанґажували Совети до ріжних робіт. Тепер большевики розвязали умови зо „спецами" у звязку з відомою акцією проти чужинців. Одночасно крізь Польщу вернулося багато французьких і швайцарських інжинірів.

НОВИЙ НАСТУП НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ НА ЗАКАРПАТТІ

УЖГОРОД (Закарпаття). — Кацапство підняло на Закарпатті знов голову. І пішло до нового наступу проти рідної мови, щоб заступити її московською. Українська преса пише про це широко, додаючи, що москвофіли дістають із якихось джерел значну грошеву допомогу на боротьбу з українством.

Провокація з нагоди смерти Масарика.

Як помер бувший президент Чехословаччини, Масарик, то влаштовано вседержавну жалібну академію, підчас якої говорено з Праги до шкільної молоді через радіо, і то говорено чеською, німецькою, московською, мадярською і польською мовою, але не говорено мовою українською. Українські діти на Закарпатті чули, як до них заговорено по „підкарпатськи", але цеї мови не розуміли, бо до них говорено не їхньою мовою, а московською.

„Русскіе учебнікі".

У Мукачеві є при вчительській семинарії т. зв. „упражнительна школа", яка була визнана досі за найкращу. В цій школі вчили народовецькі вчителі, себто ті, що визнають єдність з українським народом. Москвофіли пішли розбивати ще й цю школу. Учитель російської мови, Юричко, при допомозі малих дітей, що не визнавалися в тім, про що йде, змусив родичів тих дітей заявлятися за те, щоб дітей учили з російських підручників.

Селяни не визнаються.

Москвофіли користають із цього, що, як пише один селянин, старші селяни не визнаються на ріжниці між словами „русский" і „руський" і не знають, що „русский" і „український" є одно й тесаме. Цей селянин пише так: „Колиб добре плачені пани аґітатори запитались наших людей так: чи ви хочете маскальську книгу і маскальську мову до наших шкіл, або нашу руську, то є малоруську, інакше українську; одним словом, колиб їм сказали правду, то наші москвофіли (кацапи) не малиб чим похвалитись. Всі наші селяни гналиб аґітаторів під три вітри".

РОЗЛІТАЄТЬСЯ „НАРОДНІЙ ФРОНТ" У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ. — „Народній Фронт", себто обеднання лівих партій, що повстало в 1936 р. за премієра Блюма, розпадається. Причина: непорозуміння через вибори. Комуністи твердять далі, що „фронт" існує, а соціялісти тому перечать.

ҐАРАНТУЄ НЕНАРУШНІСТЬ БЕЛЬҐІЇ.

БЕРЛІН. — Сталася дуже важна міжнародня подія, яка може заважити на дальших подіях західньої Европи. Німеччина заґарантовала Бельґії цілковиту ненарушність її території, але тоді, якщо вона не буде втягнена у військову акцію проти Німеччини. Далі Німеччина зобовязалася допомогти Бельґії, якби її хто напав, а вона бажалаб собі такої допомоги. Бельґія дуже задоволена з поступку Німеччини.

В МАНЧУКУ НЕСПОКОЇ.

ШАНҐАЙ. — Подробиці, що прибувають з Манчука, твердять, що там нема спокою та що японський престіж захитаний, бо військо не може собі дати ради з численними повстанськими загонами. Кажуть, що Японія вислала до Манчука більше війська.

В СОВЕТАХ УСЕ ПО СТАРОМУ.

МОСКВА. — „Правда" розписується далі про нові „демократичні" вибори і про нові розстріли „саботажників", даючи тут і там до пізнання, хто буде розстріляний у найближчих днях.

ПРОДАЮТЬ ВОЄННІ БОНДИ.

ТОКІО. — Уряд видав нові державні бонди для добуття грошей на фінансування війни з Китаєм. У першім дні розпродано тих бондів на суму 12,000,000 ен.

СУДИЛИ ЗА ОБРАЗУ: „ЖИД БЕЗ СКРУПУЛІВ І ПАТРІОТИЗМУ".

ЛОНДОН. — Лорд Кемроз, видавець часопису „Ди Дейлі Телеґраф", запізвав до суду за образу чести фашистівського провідника сера Мозлія за те, що Мозлі назвав Кемроза у своїм журналі „Екшен" жидівським фінансістом без усяких скрупулів і патріотичних почувань. Кемроз заявив, що це не є нічого понижаючого бути жидом, але є понижуюче бути людиною без скрупулів і непатріотичною. Далі подав, що він жидом не є, а був і є валійцем. Заступник Мозлія перепросив Кемроза і відкликав усе те, що було написане проти нього в „Екшен".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ДІЙСНИЙ ПОСТУП

З кожним роком випадалоб ставити до американських українців щораз більші вимоги, зокрема на культурно-освітнім полі. Старші іміґранти повинніб виказувати, що вони зуміли не тільки придбати те, що є потрібне для заспокоєння матеріяльних потреб, але теж набути бажання підносити своє духове життя. А нове, тут роджене покоління, що мало нагоду кінчити вищі школи, повинноб відчувати постійну потребу заєдно збільшувати своє знання, як теж заспокоювати свої культурні потреби, звязані з мистецтвом. З відчуття таких потреб старшої й молодої ґенерації повинноб зроджуватись природньо й бажання піднести на вищий щабель культурний рівень кожної української громади в Америці. А заразом і культурне обличчя цілої американської України.

Переходім тепер від тих теоретичних виводів до практичного життя. Правда, що завжди і всюди підносились у нас голоси про потребу освіти наших мас. І завжди були нарікання, що більш освічені між нами одиниці не працюють, як треба, для збільшення цеї освіти. Такі нарікання були і є ще далі. Але як десь заповість курс якихсь викладів, чи якийсь **відчит,** то звичайно буває так, що прийдуть ті, яким цього відчиту чи тих викладів якраз не треба. А загал далі — глухий і німий. І трапляється це часами навіть тоді, коли запрошуємо на виклади чи відчити чужих людей. Тоді ця справа стає ще прикріша, бо залишаємо таким поступованням у чужих переконання, що мабуть заслужено не є ми народом вільним і незалежним.

А як є з нашими **національними святами?** Чи не журиться у таких випадках той чи інший комітет, що то буде з публикою: прийде вона, чи не прийде? А чи так має бути? Чи це ознака нашої культурности, здисциплінованости і національної свідомости? А чи не діються такі річи навіть тоді, коли ми даємо виступи навіть у найбільших американських салях і з найкращими мистецькими програмами?

А як з **книжками?** Читаємо ми їх? Купуємо ми їх? Перше загально нарікали, що нема що дитині дати в руки читати. А тепер є вже прекрасні видання для дітей українською мовою, але чи ми їх маємо у своїй хаті? Маємо вже видання й англійською мовою, але чи ми їх розкуповуємо? Маємо Пропамятну Книгу У. Н. Союзу, історію нашого власного духового й культурного життя, але чи й вона розходиться в такий спосіб, як повинна?

А як зо **школами?** Таж оголошують тепер курси української мови вже по університетах і гай скулах, вчать української мови даром заходами Доблю Пі Ей, а чи дуже користаємо з тих нагод?

Все те є тим, що становить зміст нашого культурного життя в Америці. Це мірило нашого поступу. Тому звертаймо на те все більшу увагу, щоби було видно, що ми дійсно поступаємо вперед.

ЩЕ ПРО САМОГУБСТВО ЛЮБЧЕНКА

(Для „Свободи" з Праги).

„Всі гетьмани від Хмельницького аж до Скоропадського були зрадники" (ізменнікі), писав цар Петро у відповідь на домагання ураїнської козацької старшини, щоб царська влада дозволила вибрати в Україні гетьмана після смерти Івана Скоропадського 1722 року. Так у число „зрадників" попав навіть Іван Скоропадський, той самий, що ніколи й маленького кроку не зробив, не спитавшися Москви. Цей Скоропадський, що давав москалям українські полковницькі уряди та навіть свою дочку Уляну віддав за сина одного з найбільших ворогів автономної України — ґрафа Толстого.

В іншій формі історія повторюється: Скрипник, Любченко — це імена визначніших комуністів українського роду, що наклали на себе руки після довголітньої служби Москві.

Любченко був креатурою Постишева, що прийшов був в Україну ліквідувати „націоналістичний ухил" комісара Скрипника. Скрипник пройшов большевицьку школу ще перед революцією 1917 року; він належав до „старих большевиків". Натомісць Любченко між большевиками — нова людина. 1917 року він був активним членом української партії соціялістів - революціонерів і був у Центральній Раді. До большевизму перейшов Любченко з великим ваганням, оглядаючись. Початок цьому зробив реакційний режім Павла Скоропадського. Тоді Любченко пристав до лівої течії соціялістів - революціонерів, так званих боротьбістів. Боротьбісти хотіли утворити незалежну українську радянську републику. При кінці 1919 року і на початку р. 1920 вони пробували навіть утворити українську червону армію, незалежну від Москви. Але ця спроба не вдалася. Боротьбісти 1920 року, під натиском Москви, мусіли прилучитися до російської комуністичної партії. Не всіх боротьбістів прийнято в партію Леніна. Москва пересівала їх мов на густе сито. Прийнятих було до 20 тисяч, але через два роки майже всіх цих новоспечених большевиків з партії виключено. Задержалися в комуністичній партії тільки **найвірніші з вірних,** а поміж ними й Любченко. „Хитрий малорос", Любченко умів удержатися в рядах большевицької партії при всіх ревізіях і чистках і нарешті дійшов до найвищого щабля політичної карієри: став головою ради комісарів України. Як видно з усього, Любченко у всій своїй „політиці" покладався на „Сталінове око" — на Постишева. Колиж Постишева з України забрали, то Любченкова карієра почала наближатися до кінця. Взагалі роля Постишева в Україні була досить загадкова. Він несподівано зявився був з Москви в Україну 1933 р. і таксамо несподівано зник року 1936. Довідуємося, що цей чоловяга знов у великій ласці у Сталіна. Чи не він, часом, наговорив Сталінові на Любченка, бо міг Любченко поскаржитися на Сталінову самовладу „покривдженому" Постишеву?

Хоч „чистка" в союзних републиках зачепила не одного Любченка, а багатьох інших советських достойників, то трагічне рішення Любченка знайшло найбільший відгук у світовій пресі. Паризький „Журналь" з 4. вересня містить статтю Дарія Віді під назвою: „Сталін, переслідуючи словянські меншости, працює для Гітлера". Віді згадує про голод в Україні, про національне гноблення, про утиски української культури:

„Нарешті — ось самогубство скромного, слухняного, покірного Любченка, що в свою чергу є обвинувачений у невірності Сталінові! На цей раз ми є справді „на кінці ночі", крівавої сталінської ночі"

Віді переконаний, що Сталінів терор на Україні — це вода на млин Гітлера. Французький журналіст думає, що українці, мучені російськими большевиками, готові будуть прийняти кожну іншу чужу владу, щоб позбутися Москви. Він навіть наводить зміст своєї розмови з якимсь українцем у Парижі. Та по правді воно так не є. Україна ненавидить Сталіна, але українці не хотять, щоб на місце Сталіна став в Україні якийсь інший чужий пан. Українці є за **повну незалежність і за свою народню владу.**

М. М.

ЗАЙШЛИ В УКРАЇНСЬКУ СЛІПУ ВУЛИЦЮ

Львівське „Діло" розписало у свойому часі анкету на тему „нормалізації", себто тої політичної акції, яку повело УНДО, а яка змагала до наладнання українсько-польських відносин шляхом переговорів між польським урядом, як теж певних уступок як з польського так і з українського боку. Тепер „Діло" зібрало вислід цеї анкети, в якій взяли участь ріжні українські діячі. З цеї анкети виходить, що ті українські чинники, що ту угодову акцію розпочали, зайшли — в сліпу вулицю, а сама ця акція не принесла українському народові буквально нічого позитивного, а тільки шкоду. Та даймо слово самому „Ділу", яке пише про це в статті „Підсумки анкети та власні рефлексії" з 2. жовтня б. р. ось що:

Зрештою всі без винятку учасники анкети погоджуються в один голос, що „нормалізація" „не дала українцям нічого, або майже нічого", та в ніякому разі не зрівноважила користей, які принесла польській стороні. Здається, що колиб ми розписували свою анкету **нині,** то ті песимістичні, повні огірчення голоси булиб ще голосніші, ще багато ріскіші: останніх 10 тижнів принесли чимало свіжого ілюстраційного матеріялу, який дає підставу не тільки для найбільшого песимізму в оцінці сучасного стану польсько-української ситуації, але й найчорніших думок про будучність. Первісна полекша режіму в краю, більша свобода для національних манїфестацій, лекший доступ до керманичів краєвої адміністрації зо скаргами — все це теж уже змінилось на гірше.

Вже у грудні минулого року, пишучи кілька статтей про „нормалізацію" у теорії і практиці, ми застереглися, що наша неґативна оцінка „нормалізаційного" періоду не походить з того, що українська сторона не здобула ніяких поважних „уступок", що не змінився ні трохи у нашу користь стан українського шкільництва, що погіршився стан у земельній ділянці, що деякі справи поладнані так, що терпить на цьому національний престіж (справа національної термінольоґії, справа Народнього Дому, немов санкціонований виборчим компромісом, реґіоналізм і т. п.). Ми зазначили виразно, що „це думаємо процесуватися за речі малі". Приємно нам ствердити, що поруч із величезним фактичним матеріялом саме щодо вигляду тих „малих" справ, — учасники нашої анкети звертали увагу й на ширший, принципіяльний бік проблеми, якою стала „нормалізація". Тих „малих" справ не будемо пригадувати, дарма, що вони торкаються нашої духової і матеріяльної культури, яка чейже повинна була на „нормалізації" скористати. Не станемо цим займатися ще й тому, що ледви не кожний дальший день приносить свіжі матеріяли до зясування, так мовити, зверхнього обличчя „нормалізації": досить тільки читати й українські і польські часописи і помічення закордонної преси. Однак ця анкета була подумана, як засіб **шукати нових шляхів у національно - політичній тактиці,** себто Редакція розписала її з надією причинитись при її допомозі до поглиблення української національної думки. Тому головне значіння має для нас загальна аналіза політичної ситуації, аналіза тої другої, для ока невидної, внутрішньої сторони „нормалізації".

І тут дістали ми стовідсоткове потвердження нашої давньої тези, яку ми підкреслили у наших минулорічних грудневих статтях, а саме, що „нормалізація" у свому нещасливому ході довела до **депреціяції українського чинника, як чинника потенціяльних можливостей.** Іншими словами — те, що було, як висловився один із дискутантів, бодай теоретично для нас можливе ще на весні 1939 року, це сьогодні не годиться навіть як тема теоретичних міркувань, очевидно — у політичній площині, — бо **змінилась оцінка вартости політичних партнерів, бо українського партнера польська політична думка, репрезентована й урядом і польською пресою і польським зорґанізованим громадянством і всією польською політичною атмосферою,** — зимою і весною 1935 **року шанувала більше, ніж нині.** Адже не дурно польський щоденник у Львові, проурядовий та субвенціонований, у вересні 1937 року почав писати назад „українці" в „лапках", від чого у 1935 р. був відмовився!

В останньому часі дістали ми низку доказів на ще одно характеристичне явище: коли раніш польська сторона навчилась уже відріжнювати українське підпілля від леґального світу та мала щонайменше претенсії, щоб отой наш леґальний світ конструктивізму опанував загальні настрої, — сьогодні в уяві польської сторони немов затерлись ті дуже сутні ріжниці: чи можлива була раніш така інтерпеляція посла Жиборського або деякі відомі з цього місяця летючки?! Коли раніш польський бойовий націоналізм намагався бодай назверх зазначувати, що він тільки реаґує на акцію українського підпілля, стосуючи щонайвище засаду збірної відповідальности, то сьогодні взагалі про це не говориться, вказуючи саме на український конструктивізм, на працю леґальних установ і орґанізацій, які існують на законних підставах та підлягають державній контролі, — як на найбільшу **„українську небезпеку".** Таким робом сьогодні стоїмо в обличчі безпосередньої небезпеки, що рахунок за тактику, яка мала відкрити широкі можливості культурного й господарського розвитку — платитимуть культурні й господарські установи!

Тому думку, яку висловив один із учасників анкети, що він у „нормалізаційних" вислдах не бачить нічого, що моглоб причинитися „до зросту української національної субстанції", треба поширити ще й до остраху, щоб у найближчому часі українська національна субстанція не потерпіла реально, потерпівши досі вже морально.

Польсько - українська ситуація дійсно є сьогодні така, що нинішні можливості порозуміння, себто нормалізації відносин **у тому розумінні, як ми її вище зясували,** є далеко гірші, ніж були 2 роки тому. Обезцінився моральний капітал, що його мав український нарід як політичний чинник. Не у відсутності якихось поважних конкретних користей у ділянці законодавства, але саме у тій затраті політичної поваги, у тому обезціненні політичної вартости, у парадоксальній диспропорції, яка існує поміж тоном і характером активности польського громадянства та характером активности наших провідних політ. чинників — є тайна польсько-української сліпої вулиці. Ця тайна лежить у диспропорції, яка настала між широкими обріями національно - політичної концепції, що творить підвалину нормалізаційної засади та між заходами добути дрібонькі персональні користи поодиноким петентам, що займають мабуть найбільше часу й енерґії політичним провідникам і викликують найглибше непорозуміння щодо самого змісту політики та завдань політичного предетавництва.

І тому і третя точка анкетних запитів вяжеться найтісніше з точкою четвертою: щодо наслідків „нормалізації" у внутрішніх українських відносинах. Ці відносини знайшлись теж у сліпій вулиці. Всі учасники анкети з цілим притиском підкреслюють, що у двох останніх роках відносини між поодинокими українськими партіями, течіями і ґрупами настали далеко гірші, ніж були, Що одночасно впало загально зацікавлення мас політичними питаннями, що політична активність без порівняння менша, ніж була раніш, що всі українські партії сьогодні слабші, ніж були, що настала загальна „втеча від політики". Коли підчас виборів це було ще зрозуміле, бо люди не йшли до виборів, знаючи, що „зо мною чи без мене нічого не зміниться", тимбільше, що провід УНДО зробив велику помилку, взиваючи голосувати на двох перших кандидатів та одночасно не висуваючи ніяких атракційних гасел, які надавалиб навіть таким „компромісовим і узгідненним" виборам характер боротьби, — коли, повторяємо, політичну байдужість українських мас можна було зрозуміти серед виборчого акту, то нині — вона вже є наскрізь нездоровим суспільним явищем.

І сліпа українська вулиця не в тому, що „партій забагато" і „партії занадто сваряться", лиш у тому, що взагалі величезна більшість громадянства, без огляду на формальну приналіжність чи неприналежність до політичних партій, фактично стала „безпартійною" та „аполітичною", одночасно нарікаючи на політику і політиків і — платячи за політику рахунки. Українська сліпа вулиця повстала через те, що люди не хотять далі тривати у тій вичікуючій позиції, що її льояльно довгий час зберігали супроти політичного проводу, — а не знають, що мають робити. З другого боку провід, спираючись на формальні резолюції довіря партійних установ, не виступає з ніякими актами, які вказувалиб, що він бодай шукає виходу з теперішнього „імпасу", а всі його заходи зводяться або до інтервенцій перед урядовими чинниками, або до поїздок чисто інформаційно - орґанізаційного характеру у краю.

І тому українське громадянство глибоко стривожене, схвильоване, не задовольняється вже хронольоґічним описом подій, ані оправдуванням, чому у 1935 році виборчий компроміс був необхідний. Це — так мовити — вже перестарілі для громадянства речі, яке само переводить синтезу та само починає шукати шляхів виходу зо сліпої вулиці. Підписання „вексля ін біянко" є завжди, засобом тимчасовим. Такий вексель завжди мусить бути або викуплений, або виміняний на інший — з точно означеною датою платности, висотою суми та місцем платности і назвищем платника. Необмежене довіря до політичного проводу при неґативних вислідах політики мусить переходити в довіря обмежене: зростає нетерпеливість, нехіть до метод „тайної дипльоматії", бажання „все знати", і то не лише з минулого й сучасного, але й — майбутнього.

Очевидно, в українському громадянстві напевне нікого не було й нема, хто закидав би теперішньому українському політичному проводові злу волю, брак патріотизму і простолінійности. Але цих прикмет політичного проводу замало, щоб громадянство спокійно спало, коли дійсність сон з очей зганяє. У довгих безсонних ночах воно ту дійсність аналізує і доходить до сумних висновків.

МІСТО ДІЯМАНТІВ

Кімберлі, південно-африканське місто, цікаве не лише тому, що є осередком торговлі діямантів, а також і тому, що це місто основали самі ті торговці, які ведуть знамениту торговлю діямантів. Та це місто цікаве і своїм уладженням і способом життя.

Майже вся околиця Кімберлі обильна в діяманти — копальні діямантів неправдоподібно багаті. Законом, що його видає південно-африканський уряд, заборонено під карою відкривати нові копальні, тому підприємства основників того міста „роблять" добрий бизнес.

Сьогодні в Кімберлі є три величезні дияментові копальні, багаті в дорогоцінні камені, а в яких і в день і в ночі працюють робітники. В минувшині було інакше життя в Кімберлі. Люди — головно білі, жадні доробитися маєтку на діямантах, масово нахлинули в цю нову оселю. Ті, що прийшли перші, стали сьогодні найбагатшими людьми. Зпочатку було на роботах у Кімберлі 25,000 людей. Вони працювали як звичайні невільники.

Нідеинде не виступає так виразно й очевидно ріжниця між багатством і вбогістю, як це є в цьому „діямантовому" місті. В цьому місті є лише великі міліонери (в англійських фунтах стерлінґів) і страшні бідаки, які не можуть навіть стільки заробити, щоби прожити по людськи.

А що останніми літами ціна діямантів стала спадати, картель копальні Де Берес постановив зменшити продукцію та число гірників, щоби ціни вдержати на давній висоті.

Робітників у копальнях контролюють якнастроґіліще. До роботи відходять спеціяльно побудованими тунелями, так, що ніяк не можуть бачитися з людьми зпоза копальні, щоб їм подати якийсь перепачкований діямант.

Дорогоцінний камінь у кімберлійських копальнях добувають із т. зв. синього пороху. Той порох перепалюють у спеціяльній печі, а з попелу одержують чисті діяманти. Білі робітники, що виконують цю тяжку роботу, ледви можуть вижити з грошей, які дістають. Мурини вдоволяються і такими малими грішми, а навіть і половиною такої суми!

Робітник ніяк не може вкрасти навіть найменшої скількости того синього пороху, бо він остається 3 дні по черзі під найстрогішою контролею. Колиж усетаки приловлять якого робітника на крадіжі, його карають якнайстрогіше: засуджують на вязницю, а наслідком того тратить право бути принятим, як робітник, до якоїнебудь африканської кольонії Великобританії.

Діямантові копальні в Кімберлі що року дають дуже багато діямантів, вартости більше як десять міліонів фунтів стерлінґів. Найбільше діямантів купують американці. Із усієї продукції діямантів південної Африки американці купують 85%.

— Знаєте, панно Одарко, якби я був замісць Адама в раю, то нині світ зовсім інакше виглядав би.

— Чомуж?

— Бо я зовсім не люблю яблок!

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЩО ЦЕ ДОКАЗУЄ?

У Ню Йорку зібралася в понеділок конвенція так званого нюйорського стейтового конгресу родичів і вчителів. Конгрес відбувається з нагоди 40-ліття існування організації. Стягнув він понад тисячу делегатів, що представляють коло 103,000 членів.

Що доказують ці факти? Факти довгого існування організації, її великого поширення, великої популярности конвенції й інші?

Чи не доказують вони перш усім, що організація спов-няє якесь важне завдання в житті людей?

ДІМ І ШКОЛА.

Якеж це завдання? Організація поклала собі за ціль розвивати співпрацю між родичами й учителями при вихованні дітей.

Вона виходить із заложення, що до успіху своєї праці школа потребує співпраці родини дитини. Як родичі відносяться до школи вороже, або хочби байдуже; як родичі, замість помагати школі, їй шкодять; як родичі, замість піддержувати вчителів, їх працю або їх становище підривають — школа не споминить слід свого виховного завдання. Це заложення американської організації спирається на досвіді людей. Це заложення немовби ввійшло в американську кров. Воно стало частиною американської культури.

Яке наставлення в цій справі займаємо ми? Чи вважаємо ми співпрацю дому зо школою, родичів з учителями, за конечно потрібну умовину доброго виховання дітей?

НАШІ РОДИЧІ ПРО ШКОЛУ.

Щоб відповісти на це питання, требаб його розбити на низку інших питань. Наприклад: чи є в нас товариства вчителів і родичів? Чи є в нас спільні наради вчителів і родичів? Чи є в нас конгреси для таких справ?

Як цього нема, то може родичі без спеціяльної організації й конгресів попирають учителів у їх виховній праці? Чи цікавляться родичі працею вчителів? Чи піддержують вони вчителів у їх заходах? Чи піддержують вони авторитет учителів?

Або ще ясніше: що говорять родичі в присутності дітей про школу, про вчителя, про науку в школі?

ДЛЯ КОГО ШКОЛА?

Президент згаданої вище організації, відкриваючи конвенцію, сказав, що всі цілі організації можна зібрати в два слова: добробут дитини.

Чи так ми дивимося на школу? Чи, на нашу думку, школа має на цілі добробут дитини, чи може чий інший добробут — родичів, учителів, або когось там третього?

ПОКИ ТРЕБА ВЧИТИСЯ?

Говорив далі предсідник цієї організація, що організація поклавши собі за ціль добробут дитини, старається дійти до цеї цілі кількома засобами. Між іншим, дорогою виховання родичів. Між іншим, дорогою виховання вчителів.

Хто говорить про виховання родичів, цей, звісно, дає до зрозуміння, що родичі також виховання потребують, себто його не мають. Хто таке говорить, той мимоходом каже, що родичі не розуміють іще добре виховання дітей, до котрого вони покликані. Є отже в цих словах критика родичів. Те саме треба сказати про всякого, хто говорить про дальшу освіту для вчителів.

Так говорить людина, вибрана предсідником організації, що начисляє 103,000 членів, між ними очевидно величезне число родичів. Що зробилиб з людиною, яка сказаб родичам, що вони не вміють виховувати своїх дітей, та що вони повинні цього ще вчитися? Що сказалиб учителі, якби хтось підсунув думку, що вони в справі школи ще всіх розумів не поїли?

ПОЛІТИКИ Й ПОЛІТИКАНИ.

На конгрес прислали довші привіти президент Рузвелт і губернатор Лімен. І один і другий витає працю організації, котра в своїй основі має критику виховання.

Що сказалиб, якби хтось із наших політиків важився похвалити організацію, що між іншим критикує виховання, отже й виховників?

ПОРОЗУМІННЯ, ЧИ СВАРКА?

У своїм привіті конвенції губернатор Лімен хвалить організацію, що поклала собі за ціль наблизити до себе (й дати себе взаємно пізнати) школу, родичів і дитину.

З дальших слів цього привіту видно, що організація критикує родичів і критикує вчителів.

Як це можна погодити зближення дітей, родичів і вчителів до себе, а рівночасно критикувати родичів і вчителів? Чиж критикувати не значить лаяти? Як можна говорити, що люди, які себе взаємно полають, через це до себе зближаються і потім себе взаємно краще розуміють? Чи люди, які себе взаємно полають, стараються з собою частіше бачитися, чи може як можна найрідше бачитися?

СПІЛКА ДЛЯ СПЕЦІЯЛЬНОЇ ЦІЛИ.

В американських газетах подається час від часу заяви організації, що називається „Мовшен Пиктюр Коміті". Є це добровільна організація родичів і вчителів, що присвячується спеціяльно розглядові біжучих фільм зо становища придатности цих фільм для дітей. Ця організація видає час від часу заяви про біжучі фільми й каже, котрі з цих фільм на її думку, надаються для дітей. Звісно, з цього виходить, що неподані фільми для цього не годяться.

Організація є добровільна, в тому значінні, що вона не має ніякої сили когонебудь зобовязувати, себто заставляти поступати за її думкою. Всеж таки її опінія, та ще сказана публично, має велику вагу для багатьох родичів. Багатьох з них певно пішли діти на таку фільму, яку поручить організація.

Це раджения родичам посилати діти на якісь фільми йде всупереч, з одного боку, наставленню багатьох родичів, котрі думають, що дітей взагалі не треба брати до театрів, що, мовляв, вони, родичі, без фільм обходяться, отже й діти можуть легко без них обійтися; а з другого боку, наставленню інших родичів, які в цю справу зовсім не хочуть вглядати й дозволяють дітям ходити на такі фільми, на які діти хочуть.

Отже коли є в цій справі три наставлення, то варта подумати, котре з них краще. Чи краще дітей післати до театру подивитися на фільму, припоручену комітетом рухомих образків? Чи краще всіми способами здержувати їх взагалі від ходження до фільмових театрів? Чи може дозволити їм ходити на такі штуки, на які їм забагнеться?

ВЕЛИЧАВЕ СВЯТКУВАННЯ ЮВИЛЕЮ ГЕНЕРАЛА ВОЛОДИМИРА СІКЕВИЧА

Ювилейні свята, влаштовані в честь генерала Володимира Сікевича в Торонті, мали величаво врочистий характер. У житті канадійських українців цей ювилей має історичнотворчу вартість. Добровільно, з ентузиязмом, з вічно живучим у наших серцях патріотизмом, всі, без ріжниці політичних і релігійних поглядів, шанували як українці українця. З виявом пошани до почутття канадських українців посадник міста п. Робінс, генерал Рені, полковник Гантер, редактор „Івнінг Телеграм" п. Шнайдер, посли онтарійського парляменту пп. Робак, Мітчел, Сандерс, Конбой, Хухлей і інші прибули особисто на ювилейну академію, яка відбулася в Українському Народньому Домі, й сердечно витали Ювилята. Привіти від громадських організацій і військових товариств з Китаю, Манджу-Ді-Го, Туреччини, Болгарії, Сербії, Франції, Німеччини, Бельгії, Румунії, Злучених Держав Америки, Польщі й інших країн свідчать про українську військову єдність і про високу повагу, якою користується серед українців генерал В. Сікевич.

Слава Україні! Слава генералові Сікевичеві!

Докладні відомості про ювилейні свято (порядок церемонії, спис гостей, привіти) будуть поміщені в Ювилейній Книзі, яку незабаром видасть ювилейний комітет.

Замовлення на Ювилейну Книгу приймає скарбник комітету, п. адвокат Т. Гуменюк.

Mr. T. HUMENIUK,
Manning Chambers,
414 BAY STREET, TORONTO, ONT.
CANADA.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

ОТСИМ АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ" ПОВІДОМЛЯЄ УСІХ ТИХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬ У „СВОБОДІ" РІЖНІ СВОЇ ІМПРЕЗИ, ЩО „СВОБОДА" НЕ МОЖЕ ПОМІЩУВАТИ В ОГОЛОШЕННЯХ НІЯКОЇ ЗГАДКИ ПРО ЯКІНЕБУДЬ „ВИГРАВКИ", БО ЦЕ ПРОТИЗАКОННЕ.

АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ".

З ЖИТТЯ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. С.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Беремося до придбання нових членів.

Уряд Товариства „Згода", від. 210 У. Н. Союзу, зрозумів і відчув поклик, поміщений у нашій „Свободі" і звернений до нас, **старих членів** У. Н. Союзу, що взиває нас допомогти скріпити нашу народню твердиню новими силами, себто новими членами. Отже рішив, але не тільки словами, а й ділом, що та справа дійсно лежить йому на серці. Присутні на нарадах дійсно з серця говорили, коли наставали на те, що відділ повинен бути найбільшим відділом У. Н. Союзу не тільки в Бронксі, але й у цілім Ню Йорку. Наради тривали довго і були дуже оживлені. І кожний з урядників заявляв, що не є настільки старий, щоб ще не міг придбати хоч двох членів до У. Н. Союзу і то впродовж одного місяця. На нарадах було всього 7 осіб. Але всі розійшлися з постановою, що мусить бути виконане приречення. Щоби праця пішла скорше, вибрано на моє внесення організатора відділу. Є ним громадянин **Олекса Плескун.** Він подякував за вибір і заявив, що коли вже наділено його почестю, то він почувається до обовязку у згаданім вище придбати Батькові Союзові принаймні десять нових членів. Наради продовжалися ще далі і були ведені в щирім переконанні, що вони започаткували нову працю, і то працю конечно потрібну, пожиточну і дійсно патріотичну.

Ілля Гузар,
головний радний
У. Н. Союзу.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

За політичне призвання.

В суботу, 9-го жовтня б. р., відбулись організаційні збори Українсько-Американської Політичної Організації на стейт Пенсилвенія. На зборах обговорювано ріжні способи організування громадян українського походження в політичну організацію. Як у Філядельфії, так і в цілій Пенсилвенії живе велике число українців, які дотепер не мають належного признання ні в місцевих, ні у стейтових урядах. Ціллю УАПО буде таке признання дістати шляхом організації. На зборах намічено плян організації на Філядельфію в першій мірі, а потім на цілий стейт. Одноголосно принято відповідну конституцію цеї організації і поставлено тимчасовий уряд. До уряду входять: капітан Михайло Дармограй, голова; Теодор Хемій, секретар; Михайло Головатий, касієр. До пресової пропаганди покликано громадян гр. Т. Свистуна, гр. Я. Яремка та гр. М. Ількова.

Черговим виступом Українсько-Американської Політичної Організації буде громадське політичне віче, що має відбутися в неділю, 24-го жовтня, в Українській Галі, 849 вул. Норт Френклин. На віче політична організація сподівається стягнути всіх заінтересованих українців у Філядельфії.

Товчок УАПО вийшов від Злучених Організацій міста Філядельфії. Голова ЗУО, д-р Павло Дубас, заявив, що з такою політичною організацією ЗУО все будуть співпрацювати, щоб добитися належного політичного признання українцям у Філядельфії й в цілім стейті Пенсилвенія.

Пресовий Комітет УАПО.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Жертва хору „Боян".

Український хор „Боян" переслав з каси до Обєднання $20 з призначенням по $10 на Рідну Школу й інвалідів у старім краю.

БРУКЛИН, Н. Й.

Примір, гідний наслідування.

Щоб виказати справність нашого відділу та націоналістичну свідомість нашого зорганізованого членства, управа 43-го від. ОДВУ постановила продовжити на один місяць 6-місячну кампанію на визвольну боротьбу тим членам, що ще не виконали своїх постанов. Отже з тої збірки прибуло $20, які вже передано до центральної управи ОДВУ на призначену ціль. Виказ жертводавців подасться в найближчому часі. Відділ подасть теж загальну суму, скільки наші члени зложили пожертв на визвольну боротьбу.

Н. Сторожук, секр.

КЛІВЛЕНД, О.

На визвольну акцію.

Адвокат Омар Малицький переслав з нагоди річного зїзду ОДВУ на визвольну боротьбу $10 через центральну управу ОДВУ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17-го жовтня, в годині 2-гій пополудні, в гали Укр. Гор. Клюбу, під ч. 13 Вашінґтон вул. Просимо членів прийти і вирівнати свої належитости. — Н. Чолій, предс. В. Мандзій, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17-го жовтня, в годині 2-гій пополудні під ч. 47 Говп Евеню. Просимо членів прийти на збори, а довгуючі щоби вирівнали свій довг, бо впротивнім разі будуть суспендовані. — Т. Скоробогатий, предс.; Ю. Нестор, кас.; М. Табачук, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17-го жовтня в годині 2-гій пополудні в У. Н. Домі, 237 Говп Евеню. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо маємо багато справ до полагодження. — П. Головачук, секр. фін.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Тов. Українська Січ, від. 170, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17-го жовтня, в годині 6-тій ввечір, в У. Н. Домі 181-183 Фліт вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо будуть важні справи до вирішення. Напоминаємо довгуючим, щоби вирівнали свої залеглости, бо впротивнім разі будуть суспендовані. — Гр. Готра, секретар.

ПОРТ ДЖЕРВІС, Н. Й. Відділ 88, „Нова Зоря„ повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17-го жовтня, в гали предсідника тогож відділу. Взиваємо всіх членів бути приявними на зборах, бо маємо важні справи до вирішення. — о. Д. Микитяк, орґанізатор.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 14, повідомляє, що місячні збори відбудуться в понеділок, дня 18-го жовтня в Січовій Салі 229 Спрінгфілд Евеню, в годині 8-мій ввечір. Просимо членів явитися на збори в означенім часі. — М. Питрашик, секретар.

ЛІТАК РОЗВОЗИТЬ КУРЯТА І СПІШИТЬ ІЗ ПОМІЧЧЮ

Джордж Стріт у Сіднеї має сьогодні небагато спільного з полевою дорогою, що колись була на її місці. Та хоч повстали і розрослися великі міста, окружені сотками фарм, що дають незлі приходи, то всеж значна частина Австралії могла донедавна вдержувати звязки зо світом лише при помочі воза, запряженого в воли. На величезних просторах паслися вівці і рогата худоба, а міські округи зосереджувалися довкола копалень срібла й олова. А дальше—знову величезні пусті простори, де неодин шукач золота втратив життя в погоні за оманливим маревом дорогоцінної руди, яка все повинна була знайтися всього один день дороги далеко.

Сьогодні помічником людей став літак, бо повітря це природній комунікаційний шлях на північних і західніх пущах Австралії. Трицять миль на північ від Брісбейн, головний шлях до Рокгемптон і Тавнсвил перемінюється в дорогу, повну вибоїв. Авто продісталося щоправда до кожного майже місця в Австралії, та воно не є надто вигідним (а навіть можливим) засобом транспорту, тимбільше, що будова нових доріг уже майже зовсім припинилася.

Будувати летовища далеко дешевше ніж тисячі миль залізничих шляхів. Крім того таке летовище можна використовувати навіть і тоді, коли вся околиця наслідком довготревалих дощів перемінюється у грязке багно, яким годі продістатися. Ось чому австралійські діти, які ніколи не бачили поїзду ні авта, знають добре літак. Для них і для їх батьків почтовий літак бажаний гість: привозить не лише листи та часописи; доставляє новонабиту радіову батерію, потрібну частину зіпсованої машини, пса для пастуха, кіш курят, завдяки яким зміниться трохи обід, бо все майже приходиться їсти баранину...

Літак дає теж поміч у поважніших випадках. Ось — як оповідає один пастор — трісла одному фармерові штучна щока. а найближчий дентист, яких тисячу миль! Що робити? Спритний фармер відтиснув свою щоку у воску диких бджіл і той відтиск вислав разом із зломаною щокою до найближчого міста.

Тож не дивота, що розвиток летунства в Австралії величезний.

Також мешканцям Нової Зеляндії літак улекшує життя. На вузькій прибережній смузі (між горами та бурливим Тасманським морем), або в плоских долинах поселилися кольоністи. Вирубують ліси на будівельний матеріял, плекають худобу, часом вдасться їм вимити трохи золота з потоків, або з чорного піску, який осідає після бурі на берегах. Життя там невигідне. Листар бував там тоді, коли можна було бродити ріками: раз на два тижні, раз на місяць. Малий корабель вивантажував харчі що два місяці, на побережжях, у небагатьох, точно означених місцях.

Тепер цей край має власну обслугу літаками. Почту відбирають раз на тиждень; майже за кожним разом привозять найріжніші товари та пасажирів. За летовище служить часом широка, рівна тверда пляжа, а найчастіше дорога, яку фармер збудував так, що літак доїжджає йому майже до дверей Летун-листар мусить занятися всім, бо він поправді є і крамарем для того розкиненого населення.

WPA ЗБЕРІГАЄ МУЗИКУ БАГАТЬОХ НАРОДІВ

Федеральний музичний проєкт Адміністрації Поступу Праці збагачує американську музичну культуру через збирання музики багатьох народів.

Згадана установа продовжає свою важну працю, котра почалася роки тому, старанням приватних фундацій та одиниць. Та діяльність була би потерпіла через депресію, якби не була надійшла федеральна поміч.

Европейські народні баляди, муринські та білої раси спірітуалії, літурґічну музику місії з Каліфорнії, пісні пенітентів Мексика, музику, приведену до цього краю за часів конкістадорів, та вчасні американські скрипкові арії вивели на денне світло та передали слухачам через величаві вистави музики з допомогового списку.

Музики WPA у стейті Луїзіяна занялися піснями акадіїв та креолїів, піснями африканського походження з околиці устя ріки Місісіпі, місцевою „типікою" полудневого заходу, як теж багатьома іншими, котрі мають музичний підклад, а легко могли би пропасти. Приділено досвідчених впорядчиків до конґресової бібліотеки для студій рідких скриптів і віднови бракуючих частин.

Кожна типова орхестра Даласу і Сан Антонія, в стейті Тексас, що складається з більше як музикантів, вправних у цій видатнього стилю мексиканській музиці, це частина федерального підприємства. Деколи їх доповняють так звані „абадзени" або „співаючі хлопці", котрі останніми роками не могли заробити на свій прожиток як бродяги-музики. Їх програми мексиканської, кубанської й еспанеької музики мають незвичайну популярність. Ці дві ґрупи склали зразки своєї музики та способу гри у конґресовій бібліотеці, у формі фонографічних плит.

Багато співацьких ґруп, зорґанізованих музиками WPA по сільських округах, замітні у стейтах Флорида, Оклагома, Минесота, Мизурі та Ню Гемпшир, оживляють духа старої школи співу освіченої свічками, що нагадує передреволюційні часи. До їх репертуару входять народні американські пісні, повседневні та робітничі пісні, як теж баляди Шотляндії, Ірляндії й Англії. Співацькі кружки в Ню Мексику оживляють „кванди" і „коріди", цебто видатні форми історичних еспанських баляд.

Музична програма WPA для дівочого скавту обнимає народні пісні і танці багатьох народів, а виступи часто відбуваються з програмами народніх пісень, старанням фахових шкіл Ню Йорку і провінції.

Народній фестин Пенсилвенії передає музику більш як 20 народів. Федеральна симфонічна орхестра Ню Йорку приняла звичай присвячувати одну неділю в місяці для американських композицій та виконавців. Стейтова симфонічна орхестра Бостону, орґанізація WPA, віддала повну програму музики південньої Америки, котрою проводив бразилієць Б. Маркс як гість-диригент.

Дружини WPA відограли поверх 5,000 композицій, котрих автори живуть у цьому краю. Коло 2,510 кавалків народньої музики зібрали та переписали робітники у дванацятьох осередках. 349 переписувачів, впорядчиків і бібліотекарів працюють по університетах, бібліотеках і проектових бюрах, виконуючи загальні обовязки при досліджуванні музики.

На проєктах навчання музики у публичних школах провідники WPA получили пісні зо шкільною науковою, зводячи народню музику зо своєю правильною основою в історії та ґеоґрафії, та віддають цю нову дійсність для дітей під їх управу.

Це все є досить важне для музичної сторони цього краю, що буде кожного року побільшуватись. Те все булоб затратилось, якби не втягнено його до програми й якби американські робітники не були того всього зберегли.

— Мій чоловік, як я переконалася, є люнатик. Серед ночі встає з ліжка і ходить по хаті.

— Чи далеко йде?

— Ні, лише до кредевсу, де є вишняк!

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ.

(139)

„Коли ви не увільните моїх приятелів, то я не потребую вашої свободи", спокійно повторив іще раз Тарзан. Королева маянців витріщила зі здивування свої гарні очі. „Що, до лиха, це за чоловік?" — думала вона собі. „Ми даємо йому нагоду жити нарівні з нашими іншими громадянами, а він вибирає смерть". Не менше від неї дивувались інші.

Правда, що умови цеї свободи були тверді. Передівсім Тарзан мусів дати собі змінити своє обличчя, що було навіть для самої Залії жаль. А також він мусів присягнути вірність їй і Тогацалеві. Але він діставав у нагороду за це життя, а передівсім він через те рятувався від страшенних мук, що очікували його, колиб він цю пропозицію відкинув.

Тогацаль був також не менше здивований. Його самолюбне серце не могло ніяк того зрозуміти, що хтось може цінити чуже життя більше від свого власного. Він уже передтим мав нагоду переконатися про дивну вдачу Тарзана, коли Тарзан не хотів ніяк скривитися від болю. Але передтим він виявив велику фізичну терпеливість. А тепер — витревалість моральну.

Поволі Залія отряслася з цього здивування. Її мозок почав знову працювати. Це була любов, любов на її лад, що вічно побуджувала її мозок до праці. Вона тепер почала знову придумувати плян, щоб за всяку ціну врятувати Тарзана. Її енерґія в тім напрямку, здавалося, є невичерпна. „Він мусить жити, мусить жити!" — повторяла вона собі безнастанно.